

4	Соціально-культурне середовище	Варто класифікувати споживачів за основними соціально-культурними та демографічними характеристиками: стать, вік, дохід, освіта та соціально-професійний статус. На покупки значно впливають фактори культурного, соціального, особистого і психологічного порядку. Здебільшого це фактори, що не піддаються контролю з боку діячів ринку.
5	Особливості міжнародних економічних відносин	На сучасному етапі національна економіка переживає велику кризу. Виходом з такого тяжкого становища може бути тільки найшвидший перехід до ринкової економіки разом із розширенням міжнародних економічних відносин. Україні потрібно більше розвивати свої міжнародні економічні відносини, тобто інтегруватися у світову господарську систему.
6	Стан економіки	Основні причини обвалу ринку у 2014 р. – політична нестабільність та девальвація гривні. У березні продаж автомобілів в Україні знизився удвічі. За місяць національна валюта відносно долара подешевшала більш ніж на 35 %. Через падіння гривні збільшилися ціни на автомобілі. За підрахунками "Ніссан Мотор Україна", в березні автомобілі подорожчали на 15-30 %.
7	Незадовільна макроекономічна ситуація в країні	Наприкінці 2013 р. негативні тенденції на світових ринках металу та хімічної продукції призвели до помітного зниження показників промислового розвитку України, що негативно позначилося на її бюджеті. Також це є незадовільним і для внутрішнього ринку металу, оскільки нестача оборотних коштів стримує споживання металопродукції.
8	Політичні обставини	Ціна на автомобіль залежить від відпускної ціни заводу-виробника, акцизного збирання, мита, відрахування у пенсійний фонд, збирання під час першої реєстрації і ПДВ. Так-от, крім ввізного мита, жодна зі складових ціноутворення на авто згідно з угодою про асоціацію з ЄС (економічної частини) не змінюється. З митом теж не все просто. У перший рік мито взагалі залишається 10 %. Далі воно буде зменшуватися на 1 % щороку протягом 9 років. Тобто зараз воно становить 10 %, а наступного року буде теж 10 %, а тільки через рік – 9 %, і т.д. до 0 %.
9	Міжнародні події	За оцінкою Price water house Coopers на початку 2010-го внаслідок світової фінансової кризи у світовому автомобілебудуванні почалася впевнена зміна країн-лідерів, особливо відносно американського автопрому, що займав лідерство, представленого Великою трійкою. Причому на власному ринку Велика трійка вперше була витіснена ще на початку 1980-х японським автопромом, представленим компаніями Toyota, Nissan, Honda, Mitsubishi та ін., а наприкінці ХХ ст. на світовому ринку активно розгорнулися і європейськими автовиробниками, включаючи концерни Volkswagen Group, Daimler, BMW, Renault, PSA Peugeot Citroën, FIAT та ін.

Висновки. Дослідження, аналізування та оцінювання факторів впливу на розвиток ЗЕД автомобілебудівної галузі України та виявлення їх особливостей свідчать про значну взаємодію факторів. Кожен із факторів є надзвичайно важливим. У різні періоди та часи нашої історії одні фактори змінюються на інші, набуваючи вагомості. Сьогодні важливою віхою в автомобілебудуванні України є вплив фактора політичні обставини. З одного боку, це підписання економічної частини асоціації з ЄС, а з іншого – це політичні події в Україні. У процесі аналізування та оцінювання першої частини, представлено складові формування відпускної ціни і, як наслідок, в найближчі 10 років ціни на автомобілі не знизяться. Хоча, фактично, тепер можна говорити, що перед Україною відкрито один із найбільших світових ринків, а Україна відкрита для європейських товарів. Щодо політичної та економічної нестабільності, то всередині 2014 р. в компаніях зафіксовано зниження, часткове та повне припинення автопродажу. Тому на поточний момент внесок вітчизняного автомобілебудування в національну економіку є незначним.

Література

1. УкрАвтопром / Ассоциация автопроизводителей Украины. [Електронний ресурс]. – Доступний с <http://ukrautoprom.com.ua/uk>.
2. Програма розвитку легкового автомобілебудування України на період до 2020 року. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://investukraine.com/wp-content/uploads/2012/06/Over-vi>

ew-of-the-State-program-for-development-of-automotive-industry-in-Ukraine-till-2020-Volodymyr-Vlasyuk-UPE.pdf

3. У 2014 році ринок легкових автомобілів "просяде". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2014/02/01/317687>.

4. Кривоконь О.Г. Сучасний стан та характеристика автомобілебудування як галузі промислового виробництва країни / О.Г. Кривоконь // Вісник НТУ "ХП". – Сер.: Автомобіле- та тракторобудування. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/vestnik/Транспортное_машиностроение/2012/19/04_Kriv.pdf.

5. Всесвітня асоціація автовиробників ОІСА. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.oica.net/category/production-statistics/>

Терлецкая В.А. Оценка и анализ факторов влияния на развитие внешнеэкономической деятельности автомобилестроительной отрасли Украины

Исследована, охарактеризована, проанализирована и осуществлена оценка факторов влияния на развитие внешнеэкономической деятельности (ВЭД) автомобилестроительной отрасли Украины, выявлены их особенности. В табличной форме представлена характеристика факторов внешней среды прямого и косвенного воздействия на автомобильную отрасль Украины. Графически представлена динамика экспорта автотранспорта Украины за 2003-2010 гг., а также отображен экспорт и импорт легковых автомобилей, автобусов и грузовых автомобилей по странам за 2010 г., обнаружены поставщики и основные конкуренты. Представлена в количественном измерении конъюнктура (регистрация и продажа автомобилей) на мировых авторынках.

Ключевые слова: оценка, анализ, факторы влияния, автомобилестроительная отрасль, ВЭД.

Terletska V.A. Evaluation and Analysis of Factors Influencing the Development of Foreign Activities of Automobile Industry of Ukraine

The factors influencing the development of foreign economic activity (FEA) of Ukraine automotive industry are studied, described and analysed by evaluating, their features are discovered. The characteristic of the environmental factors of direct and indirect effects on the automotive industry in Ukraine is provided in the form of a table. The dynamics of vehicles exports of Ukraine for the period of 2003-2010 is graphically depicted, and also the export and import of cars, buses and trucks according to countries in 2010 are described, major providers and competitors are revealed as well.

Key words: assessment, analysis, factors of influence, the automobile industry, foreign economic activity.

УДК 330.341.1

Здобувач С.С. Тригоб'юк¹ – НУ "Львівська політехніка"

ОЦІНЮВАННЯ МАКРОСЕРЕДОВИЩА МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПРИБАДОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Виділено етапи розвитку національної економіки України в контексті розвитку стратегічного планування діяльності підприємств. Проведено характеристику факторів макросередовища на кожному з етапів розвитку України, яка показує трансформацію суспільства і формування передумов для зміни структури національної економіки та розвитку малого і середнього бізнесу. Наведено тенденції розвитку національної економіки з проєктуванням на можливість ідентифікувати переломні моменти. Запропоновано інтегрувати оцінювання макросередовища в систему стратегічного планування підприємств.

Постановка проблеми. Ускладнення військово-політичного становища України, кризові явища в національній економіці змушують відслідковувати стратегічні орієнтири подальшого розвитку галузей, секторів на рівні держави в

¹ Наук. керівник: проф. Ж.В. Поплавська, д-р екон. наук

контексті стратегічного планування діяльності підприємств. Особливо потрібно звернути увагу на можливі структурні зміни, їх спрямування та поширення. Економічна інтеграція з країнами ЄС відкриває нові можливості виходу на нові ринки, але також змушує зважати на існуючі переваги та здатність перемагати у конкурентній боротьбі. Саме з акцентом на формування вищого рівня конкурентоспроможності підприємств малого і середнього бізнесу потрібно відслідковувати динаміку макросередовища.

Постановка цілей. Метою роботи є виділення етапів розвитку України, на кожному з яких навести характеристику факторів макросередовища. Також потрібно проаналізувати передумови для розвитку малого і середнього бізнесу в майбутній структурі національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку національної економіки України досліджували В.М. Геєць [1, 3], О.І. Амосов [2], А. Гриценко [3], А.М. Сундук [4] та ін. Результати їхніх досліджень стають основою для прогнозування майбутнього стану держави та її економіки. У праці [5] проаналізовано вплив соціальних і ментальних чинників у виборі економічної моделі держави, що є необхідним для розуміння ініціативності громадян до започаткування власної справи. Залишається малодослідженим оцінювання факторів макросередовища на рівні національної економіки та галузі у контексті стратегічного розвитку підприємств і побудови системи стратегічного планування.

Виклад основного матеріалу. Для отримання цілісної картини стратегічного бачення розвитку підприємств потрібно усвідомлювати їх місце в національній економіці. Щоб зрозуміти існуючу ситуацію національної економіки і в подальшому прогнозувати тенденції її розвитку, необхідно проаналізувати минулі періоди. Це також допоможе ідентифікувати, на якому етапі розвитку перебуває підприємство. Після глибокого падіння національної економіки від 1991 до 1996 рр. відбувається невеликий приріст ВВП – на 3-7 % за рік (рис.). Більш інтенсивний ріст ВВП на 5-7 % відбувався у 2005-2008 рр. Внаслідок у 2008 р. ВВП становив 74,2 % ВВП 1990 р., що є найбільшим показником за аналізований період. Але в 2009 р. національна економіка потрапляє у глибоку фінансово-економічну кризу, що призвело до обвалу економіки на 11 в.п. Із 2009-12 рр. ВВП зростав дуже низькими темпами лише на 1-3 %, а в 2013 р. спостерігалася стагнація.

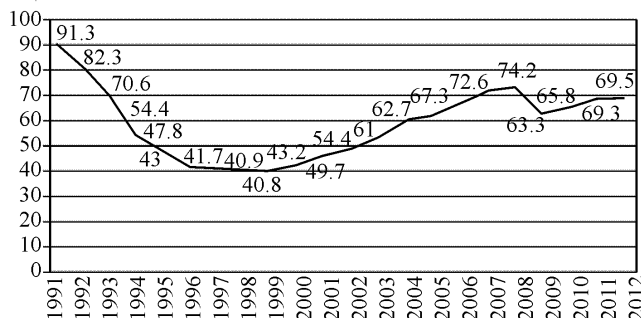

Рис. Динаміка ВВП України порівняно з 1990 р. за період 1991-2012 рр.
(власна розробка автора на основі даних Державного комітету статистики [6])

Для того, щоб зрозуміти, в якому періоді розвитку національна економіка перебуває в поточний момент і якими можуть бути перспективи зростання, потрібно детальніше з'ясувати причини таких коливань. Тому доцільно виділити етапи розвитку національної економіки України за період із 1991-2014 рр. й зробити короткий аналіз кожного.

I етап. Період занепаду 1991-1996 рр. Відбулося руйнування старої системи планової економіки і започатковувався процес формування ринкових механізмів. Можна прослідкувати падіння ВВП із 91,3 % від величини ВВП 1990 р. у 1991 р. до 43 % у 1996 р., тобто на 48,3 в.п. Протягом цього періоду відбулася руйнація планової економіки і старих економічних зв'язків. Це супроводжувалося закриттям великих підприємств, зокрема машинобудівних, через втрату ринків збуту, морального і фізичного зношення основних фондів, існування бартерних схем, недосконалість фінансових інструментів взаємодії контрагентів та ін. Підсумком цього етапу була криза 1998 р., спричинена падінням азійських фондових ринків, що мало вагомий вплив на економіку Російської Федерації та, відповідно, призвело до найглибшого падіння ВВП України у 1998 р. до 40,8 в.п. порівняно з 1990 р., і подальшій девальвації національної валюти у 2,22 раза [6, с. 59].

II етап 1998-2004 рр. Трансформаційний період. Супроводжувався запровадженням ринкових інститутів і регуляторів, подальшим розгортанням приватизаційного процесу. Спостерігалася тенденція до зростання економіки, про що свідчить динаміка ВВП на 4,7 і 6,6 в.п. відповідно у 2003 та 2004 рр. Зростання економіки відбувалося за рахунок сприятливої цінової кон'юнктури на зовнішніх ринках основних експортноорієнтованих галузей, а саме: металургії та хімічної промисловості. Низькі ціни на енергоносії давали змогу експлуатувати застарілі основні фонди та технології і генерувати прибутки, які не були спрямовані в інвестування на модернізацію підприємств, а на виведення коштів за кордон, зокрема, в країни з низьким рівнем оподаткування. Із 1996 р. прямі іноземні інвестиції з України спрямовувалися в основному до Кіпру, Російської Федерації, Латвії, Польщі, Грузії, Віргінських Островів [6, с. 260]. Поверталися ці кошти частково у вигляді прямих іноземних інвестицій у національну економіку України. Підтвердженням цього факту є те, що країною-найбільшим інвестором економіки України є Кіпр, що випередив навіть Німеччину та Нідерланди. Станом на 2012 р. загальний обсяг прямих іноземних інвестицій із Кіпра становив 13,3552 млрд дол. США, тобто 31,72 % від загального обсягу інвестицій [6, с. 260]. Кіпр інвестував більше за Німеччину на 10, 96 млрд дол. США, тобто на 20,12 % і на 12,11 млрд дол. США (22,11 %) більше, ніж Нідерланди. Крім цього, потрібно зауважити, що 3,5 % від загального обсягу прямих інвестицій припадає на Віргінські Острови, що також є країною з низьким рівнем оподаткування.

III етап 2004-2009 рр. Період прискореного зростання. Структура економіки не змінювалася; основними експортними та бюджетонаповнюючими галузями продовжували залишатися металургія, хімічна промисловість. Машинобудування розвивалося так, як і промисловість загалом, докорінно не змінюючи ні технологій, ні потенційних ринків збуту. Зазначений період завершився світо-

вою фінансовою та економічною кризою 2008-2009 рр., яка істотно вплинула на національну економіку України. Падіння експортних ринків, збільшення дефіциту торгового і платіжного балансів України призвели до обвалу ВВП на 10,9 в.п до рівня 2005 р., що знівелювало зростання попередніх п'яти років. Також відбулася раптова девальвація національної валюти на 48,1 % у 2009 р. порівняно з 2008 р. [6].

IV етап 2009-2014 рр. Посткризовий період стагнації. Після істотного падіння ВВП у 2009 р., очікувалося зростання, щоб хоча б повернутися до обсягу ВВП докризового періоду 2008 р., але з 2009 р. спостерігалися низькі темпи динаміки зростання, лише 2,5 в.п у 2010 р., 3,5 в.п. у 2011 р., а в 2012 р.– 0,2 в.п. [6]. Така ситуація тривала до 2014 р., який знову став кризовим. Відсутність структурних реформ, непродумана монетарна політика з фіксацією валютного курсу, політична напруженість, військові дії призвели до падіння ВВП.

V етап триває із 2014 р. Закладення основ для реструктуризації економіки через критичну необхідність підвищення конкурентоспроможності підприємств та зростання рівня енергоефективності. Закриття або переобладнання металургійних і хімічних підприємств через зростання собівартості продукції та її низьку якість, що ускладнює диверсифікацію експортних можливостей. Визначення вектора зовнішньополітичного та економічного руху національної економіки.

Після встановлення етапів розвитку України доцільно охарактеризувати фактори макросередовища, оскільки це дасть змогу відслідковувати тенденції не лише економічного, а й ментального, культурного соціального чинників, що мають вагомe значення для стратегічного розвитку малих і середніх підприємств. Характеристика факторів макросередовища на різних етапах розвитку національної економіки України наведена у табл.

Табл. Характеристика факторів макросередовища на різних етапах розвитку національної економіки України [власна розробка автора]

Етап розвитку	Фактор макросередовища	Характеристика
1	2	3
1991-1996	Політичний	Становлення інституцій новоствореної держави, вибір варіанта розвитку країни на основі ринкової моделі економіки за прикладом країн Європи і США.
	Економічний	Розпад планової економіки, започаткування ринкових механізмів. Некокурентоспроможність підприємств, відсутність платоспроможного попиту призвели до їх закриття і розриву економічних зв'язків. Початок приватизаційних процесів.
	Технологічний	Продаж провідних технологій за кордон, закриття інноваційних підприємств.
	Соціальний	Руйнування старої системи соціальної відповідальності держави. Підвищення рівня бідності основної маси населення. Швидке збагачення окремих верств населення.
	Культурний (ментальний)	Патерналістські настрої населення. Зародження класу підприємців, які усвідомлюють правила ринкової економіки.
1996-2004	Політичний	Прийняття Конституції України. Посилення впливу власників великих підприємств, створення олігархічного класу.
	Економічний	Введення національної грошової одиниці – гривні. Закладення

		основ монетарної політики. Перерозподіл власності великих підприємств, які були основою економіки у радянський період. Створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього бізнесу. Зростання економіки на основі використання потенціалу промислових підприємств, заснованих за часів СРСР.
	Технологічний	Використання технологій, що використовувалися у СРСР, акцентування на індустріалізації, важкій промисловості. Зародження передумов для розвитку інформаційних технологій.
	Соціальний	Зростання розриву між різними верствами населення. Започаткування формування середнього класу як основи для подальшого розвитку малого і середнього бізнесу.
	Культурний (ментальний)	Відродження підприємницького мислення, властивого для ментальності українського народу. Недостатня адаптація переважної більшості населення до умов ринкової економіки.
2004-2008	Політичний	Декларація інтеграції до західного світу, неузгодженість роботи у виконавчій гілці влади, відкладення проведення структурних реформ у сфері національної економіки, правового поля та політичного устрою держави.
	Економічний	Продовження зростання національної економіки без зміни її структури. Прихід на український ринок банків і фінансових установ з країн Європи. Розвиток споживчого кредитування, зростання імпорту, наростання дефіцитів бюджету і торгового балансу держави.
	Технологічний	Бурхливий розвиток інформаційних технологій. Продовження експлуатації старих технологій. Поступове запровадження інноваційних технологій іноземними та вітчизняними підприємствами, особливо у сільському господарстві, переробній галузі та машинобудуванні.
	Соціальний	Продовження розшарування населення. Утвердження середнього класу, започаткування і розвиток малого і середнього бізнесу
	Культурний	Поступова трансформація до ринкового мислення: продовження домінування патерналістських настроїв.
2009-2014	Політичний	Посткризовий період стагнації. Зменшення ролі і малого і середнього бізнесу, централізація влади. Тотальна корупція.
	Економічний	Посткризовий період не супроводжувався зростанням економіки, не відбулося зміни структури економіки, продовження експлуатації конкурентних переваг на старих виробничих потужностях. Рейдерські захоплення підприємств. Вихід із фінансового сектора транснаціональних банківських установ, засилля банків із Росії, зокрема, державних. Початок розвитку високими темпами сільського господарства і переробної промисловості (у 2010 р. експорт продукції сільського господарства вперше перевищив експорт металургії). Занепад ПЕК, металургії, хімічної промисловості, які опиралися на старі виробничі потужності, низькі ціни на енергоносії та сприятливу кон'юнктуру на зовнішніх ринках.
	Технологічний	Низький рівень імпорту технологій з економічно розвинених країн. Розвиток інноваційної інфраструктури у сфері інформаційних технологій.
	Соціальний	Загострення соціальної несправедливості, зростання протестних настроїв, збільшення кількості та рівня активності громадських організацій.
	Культурний (ментальний)	Ментальна інтеграція до країн західного світу. Зростання чисельності населення, що досягло економічно активного віку й не працювало в системі планової економіки.

На основі наведеної вище характеристики факторів макросередовища можна виділити такі тенденції:

- формування ментальності з орієнтацією на ринкове підприємницьке мислення. Зростання популярності серед населення України політичних сил, які орієнтувалися на прагматичний електорат з ліберальними ідеями розвитку підприємництва. Це стане запорукою розвитку малого і середнього бізнесу та відповідно укріплення й переорієнтація існуючих підприємств;
- становлення середнього класу на основі власників малих підприємств;
- поширення міжнародного співробітництва, що дасть змогу отримувати технології та переймати іноземний досвід розвинених країн. Оскільки вектор зовнішньої політики спрямований на країни ЄС, що засвідчує підписання угоди про Асоціацію, то це відкриває можливості для розвитку конкуренції та посилення позицій вітчизняних виробників у стратегічній перспективі;
- інтенсифікація процесів щодо впровадження технологічних інновацій через необхідність реструктуризації національної економіки;
- необхідність диверсифікації ринків збуту українських підприємств. Слабкі підприємства змушені будуть закритися, а ті, які знайдуть конкурентну нішу, в подальшому можуть розраховувати на довготривалу прибуткову діяльність.

На основі виділених тенденцій і враховуючи досвід реформування економіки центральноєвропейських країн, зокрема Польщі, можна прогнозувати збільшення частки малих і середніх підприємств у ВВП економіки України. Це зменшить ризики глибокого падіння економіки через кризові явища у світовій торгівлі, оскільки малі підприємства є більш гнучкими і можуть легше переорієнтуватися на виробництво альтернативної продукції, що користується попитом.

Висновки. Національна економіка України за період 1991-2014 рр. зазнавала коливань, але не змінювалася її структура. Трансформація ментальності українців, підвищення громадянської активності, зовнішньополітична та економічна інтеграція до ЄС є передумовами нового етапу розвитку України.

Перспективи подальших досліджень. Виділення етапів розвитку національної економіки дає змогу прослідкувати ознаки початку переходу до наступного періоду, що має вагомий вплив на прийняття стратегічних управлінських рішень. Особливо це важливо в ідентифікації моменту, найбільш сприятливого для формування системи стратегічного планування. Саме подальший моніторинг факторів макросередовища та покращення методики їх практичного застосування для прийняття стратегічних управлінських рішень на підприємствах і буде предметом подальших досліджень.

Література

1. Геєць В.М. Яке майбутнє у соціальної держави? / В.М. Геєць // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2013. – № 7. – С. 4-20.
2. Амоша О.І. Моделювання та прогнозування економічного розвитку регіонів України / О.І. Амоша, В.М. Геєць, С.О. Довгий, І.В. Сергієнко, В.П. Вишневецький; под ред.: О.І. Амоша, В.М. Геєць; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування, Ін-т економіки пром-сті, Ін-т кібернетики ім. В.М. Глушкова, Ін-т телекомунікацій і глобал. інформ. простору. – К. : Вид-во "Інформ. системи", 2013. – 439 с. – С. 425-431.
3. Геєць В.М. Економіка і суспільство: невідомі грані взаємовпливу (роздуми над прочитаним) / В. Геєць, А. Грищенко // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2012. – № 3. – С. 4-24. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://nbuv.gov.ua/j-pdf/EkUk_2012_3_2.pdf

4. Сундук А.М. Управління розвитком національної економіки в умовах глобальних викликів і загроз / А.М. Сундук. – К. : Вид-во "Логос", 2012. – 302 с.

5. Бондаренко О.В. Українська національна економічна ментальність і "дух капіталізму" / О.В. Бондаренко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. праць / гол. ред. В.Г. Воронкова. – Запоріжжя : Вид-во ЗДА. – 2008. – Вип. 37. – С. 167-180.

6. Статистичний щорічник України за 2012 рік / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : Вид-во ТОВ "Август Трейд", 2013. – 551 с.

Тригоб'юк С.С. **Оценка макросреды малых и средних приборостроительных предприятий**

Выделены этапы развития национальной экономики Украины в контексте развития стратегического планирования деятельности предприятий. Проведена характеристика факторов макросреды на каждом из этапов развития Украины, которая показывает трансформацию общества и наступление предпосылок для изменения структуры национальной экономики и развития малого и среднего бизнеса. Приведены тенденции развития национальной экономики с проектированием на возможность идентифицировать переломные моменты. Предложено интегрировать оценку макросреды в систему стратегического планирования предприятий.

Tryhob'yuk S.S. **The Evaluation of the Macroevironment of Small and Middle Size Businesses**

The development stages of the national economy of Ukraine are distinguished in the context of development of the strategic planning of enterprises activity. The description of the factors of macroenvironment is conducted on each stage of Ukraine's development. It shows transformation of society and opens opportunities for structure changes of national economy and development of small and middle size businesses. Some trends of the national economy are considered for further possibility to identify crucial points. It is suggested to integrate the evaluation of macroenvironment into the system of strategic planning of enterprises.

УДК 658.8:330.341.1

*Доц. О.В. Фарат, канд. екон. наук;
студ. І.Р. Приймачук – НУ "Львівська політехніка"*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Виявлено особливості функціонування ринку високотехнологічних товарів, проведено оцінювання невизначеності, що їм притаманна. Визначено етапи формування маркетингової стратегії просування високотехнологічної продукції на ринку, а також висвітлено фактори впливу на просування високотехнологічної продукції. Охарактеризовано чинники впливу на вибір чи формування маркетингових стратегій на ринках високотехнологічних товарів в умовах сучасних тенденцій розвитку стратегічного маркетингу. Визначено відмінності між просуванням на ринку звичайних та високотехнологічних товарів.

Ключові слова: високотехнологічна продукція, інновації, маркетингові стратегії, просування високотехнологічної продукції.

Розвиток в Україні ринкових відносин у сфері виробництва і реалізації товарів зумовили необхідність знаходження нових підходів у розробці маркетингових стратегій. Подальший розвиток унаслідок екстенсивного використання ресурсного потенціалу країни стає проблематичним. Необхідно переходити до наукомісткого виробництва, що базується на комплексі інноваційних технологій та інтелектуального капіталу як головних факторів конкуренції. Посилення конкуренції призводить до зниження ціни і скорочення життєвого циклу то-